

Quæstionum, Et Resolutionvm Legalium Libri Duo

Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo - Quorum Prior in duas Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales, Canonicas Et Regulares: Secundus Controversias Civiles determinat

Tonduti, Pierre François de

Lugduni, 1683

Cap. XCI. Vendito dominio directo, utrùm emphyteuta possit se redimere pro eodem pretio, quo dominium directum fuit venditum, tam ex dispositione juris ccommunis, quàm ex Bullis Pontificiis Comitatus ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98367](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98367)

est, magnam esse differentiam inter exceptionem non numeratæ pecuniæ creditori competentem, & eam quæ competit debitori. Ille enim sponte & volens in creditum ire solet; hic verò etiam invitus cogitur creditori suo morem gerere, & ad ejus libitum apocham, aliâve scripturam illi tradere: unde debitori datur spatium duorum annorum ad proponendam non numeratæ pecuniæ exceptionem, creditori verò triginta duntaxat dies assignantur, si impugnare velit confessionem solutionis à seipso factam, tanquam emanatam sub spe futuræ numerationis: dicens se quitanciam quidem fecisse, sed pecuniam non recepisse, l. in contrahibus, §. super ceteris, Cod. de non numerat. pecun. Zanger. in tract. de exception. part. 3. c. 14. n. 25. & seqq. Gaius de credito, cap. 2. tit. 7. num. 2546, & dixi in tract. de prevent. indicial. cap. 25. num. 19.

8 Quo sic præsupposito, sequitur in terminis propo-
nitæ quætionis, quod si creditori suo debitor so-
lutionis loco literas dederit, quanvis non sequuta
solutione, vel aliâ re, quæ vim solutionis obtineat;
actio prima remanere videtur, per text. in d. l. si li-
terarum 23. Cod. de solut. si tamen ipse creditor per
spatium triginta dierum tacuerit, non tenetur debi-
tor probare quod mandataris ad quem literæ direc-
tæ fuerunt solverit, sed onus probandi spectat ad cre-
ditorem cui litera tradita fuit: unde ex solo hujus
temporis lapsu exclusus est gener ab actione sua, &
perinde est ac si solutionem à mercatoribus Lugdu-
nensibus recepiisset. Ratio est, quia si reclamasset, faci-
le fuisset socero vel solutionem procurare, vel probare
solutionem fuisse factam. † Unde cum gener ha-
beat præsumptionem contra se, onus probandi non
fuisse sibi solum spectat ad dictum generum: ut
decidit Gloss. in dicta l. si literarum, in verb. impedi-
re potest, Cod. de solut. Salicet. ibidem, in vers. Glossa
opponit. Rot. Genuens. decis. 266. n. 27. ergo imputan-
dum est genero, quod non solum intra triginta dies,
sed nec intra viginti annos de partitis sibi remissis, &
in dictis literis Cambii contentis ullo modo conquestus fuerit.

10 Aut enim gener literas retinuit, aut ad mercatores
Lugdunenses transmisit: si respiciat, est in culpa, quia
debitas diligentias facere tenebatur. Cancr. lib. 2.
var. resol. c. 6. de solut. n. 187. in novis.

11 Si transmisit (prout verius est,) ex hoc solo so-
cer fuit liberatus, ut advertit Salicet. dicta l. si li-
terarum, vers. sed sustinendo, ubi dicit quod dimittendo
literas penes eum ad quem scriptæ sunt, creditor vi-
detur illius fidem sequutus. † Et ideo dicit consultius
esse, ut post ostensionem literæ faciat illam sibi re-
stitui; atque ita dicitur apud Camplores observari.
Addo Nicol. à Ian. in tract. de script. privar. tit. de
liter. Camb. n. 74. Mascard. de probat. concl. 990. n. 8.

12 Præterea licet regulariter debitor suo creditori tra-
dendo literas, vel sedulam bancatiam non videatur
consequutus liberationem, cum hujusmodi traditio
videatur potius facta pro securitate, & in executio-
nem debiti præcedentis. Seraph. decis. 1419. n. 2. &
habetur in decis. 244. n. 7. & 8. part. 4. divers.

14 Tamen quando creditor fidem mercatoris cui lite-
ræ diriguntur sequutus est, cum in debitorem acce-
pavit, & in effectu mercator vel solvit, vel actuale
depositum pecuniarium fecit; tunc dicitur inducta
novatio, vel solutio, remanetque primus debitor li-
beratus, ut determinat Bald. in dicta l. si literarum,

15 Cod. de solut. † ubi tunc demum obligationem cessare
& extinguere asserit, si literæ fuerint acceptatæ, &
habuerint effectum. Rot. apud Burat. decis. 500. &
ibi Addent. & apud Ludovis. decis. 347. n. 19. Ricc.

collect. 3524. † Et ratio est, quia mercatores magni
nominis, quales sunt illi ad quos literæ dirigeban-
tur, semper censentur habere pecunias paratas: ideo
illorum acceptatio vel promissio habetur loco pecu-
niæ numeratæ. Bellon. jun. conf. 92. n. 17. & 22. † 17
Atqui in facto verum erat dictos mercatores effectua-
liter pecunias deposuisse, & dictum generum in li-
bris suis constituisse creditorem pecuniæ depositæ, ex
quo dicitur facta solutio. Rot. Genuens. decis. 4. n. 13.
& passim per totam illam decisionem, præsertim
stante generali consuetudine mercatorum, de qua in
dict. decis. 4. † & in hoc standum esse libris Camplo-
rum, quando illis reperitur creditum sub nomine al-
terius, testatur Bald. in l. fin. Cod. ad leg. falcid.
Socin. Sen. in l. qui ususfructum, n. 13. ff. de verb.
oblig. Bellon. dicto conf. 92. n. 15. Rota decis. 10. n. 11.
post consil. crimin. Farin.) † & sic extincta fuit omnis
obligatio soceri erga generum. Rot. dicta decis. 10.
n. 11. & Socin. Sen. in dict. l. qui ususfructum, n. 14.
& 16. conclus. 3. & 5.

Prædicta multo fortius locum habent ratione no-
minum, quæ gener in solutum & pro totali satisfac-
tione recepit, suo periculo & fortuna: quo casu
certum est, creditorem fuisse consequutum liberatio-
nem. Socin. dict. l. qui ususfructum, n. 13. Cancr.
lib. 2. variar. resol. cap. 5. n. 189. in novis. Bald. dicta
l. final. num. 5. Cod. ad leg. falcid. Surd. consil. 145.
num. 14. Durant. decis. 266. n. 17. Mastril. decis. 129.
n. 12. & 19. Gratian. discept. forens. cap. 527. num. 3.
Socin. Sen. conf. 37. n. 2. & per tot. vol. 4. † præter-
tim cum agatur inter mercatores, inter quos proce-
ditur ex æquitate, & inducitur novatio ex solo nudo
pacto. Durant. dict. decis. 266. n. 25. Bald. dict. l. fin.
Cod. ad leg. falcid. Dyn. conf. 17. Gabriel conf. 155.
num. 28. lib. 1.

Quæ opponebantur de libro Proxeneræ, non fa-
ciebant ad propositum: Quia liber ille nullam fidem
facit, ne plus credatur voci mortuæ quàm vivæ. Mas-
card. conclus. 1040. num. 7. Rota Genuens. decis. 110.
num. 8. circa finem, Nicol. de Ian. in tract. de script.
privar. tit. de libro proxeneræ, à num. 6. usque ad 10.
† & contra tales libros, ex veteri & communi opi-
nionem admitti probationem, notavit idem Ian. in
dicto tract. de lib. mercat. num. 109. cum aliis per
eum citatis.

CAPVT XCI.

Vendito dominio directo, utrùm emphyteu-
ta possit se redimere pro eodem pretio,
quo dominium directum fuit venditum,
tam ex dispositione juris communis,
quàm ex Bullis Pontificiis in Comitatu
Venayssino concessis. Quid dicendum sit
de subditis qui volunt impedire alienatio-
nem feudi, & se sub immediata Principis
jurisdictione, oblato pretio, supponere.
Quid dicendum sit, si emphyteuta vigo-
re dictarum Bullarum velit se redimere,
quando totum feudum fuit alienatum, &
ipse vult luere unum prædium particula-
re, quod est de dependentiis feudi.

SVMMA

204 Petri Francisci de Tonduti Sanlegerii, S V M M A R I V M.

- 1 *Vendito dominio directo, emphyteutam de jure communi se posse oblato pretio redimere quidam existimant.*
- 2 *Sed contrarium verius est in terminis juris communis.*
- 3 *In praelationis domino directo competens fundatum est in jure, ratione cuiusdam superioritatis; secus in eo quod emphyteuta prætenderet adversus dominum.*
- 4 *Si subditi alienentur, possunt se redimere, quia illorum interest non habere dominum inferiorem.*
- 5 *Sed hoc casu tenentur solvere pretium venditionis.*
- 6 *Fallit nisi semel subditi alienationi consenserint.*
- 7 *Si alienetur iurisdiclio sine feudo, subditi non possunt se redimere.*
- 8 *Subditi non possunt se redimere, quando alienatio illorum facta fuit cum universitate castrorum.*
- 9 *Quando agitur de Castro limitropho, subditi facilius reclamare possunt ad libertatem soluto pretio venditionis.*
- 10 *Ius agendi ad domanium seu redemptionem competit subditis, ut singulis.*
- 11 *Si semel Vniuersitas reclamaverit ad domanium, non potest deinde invito Principe penitere.*
- 12 *Subditos alienatos non posse se redimere, multi DD. existimant.*
- 13 *Quid agendum sit in casu dictæ reclamationis, & quomodo praticari debeat.*
- 14 *In Comitatu Venassino, alienato directo dominio, emphyteuta potest se pro eodem pretio redimere.*
- 15 *Molendina feudalia & bannalia invito domino a feudo separari nequeunt.*
- 16 *Res dicitur indivisa, quando pars non tantam affert utilitatem respectu partis, quantam afferret in toto respectu totius.*
- 17 *Ius retractus ex sui natura indivisum est.*
- 18 *Interest domini res sub eius feudo existentes non dismembrari.*
- 19 *Dominus non est cogendus alios veluti socios in suo dominio pati.*
- 20 *Quando res particularis cum universitate alienata redimitur, non debet estimari prout separata, sed secundum pretium tale venditionis.*

VAtiæ sunt Doctorum opiniones circa questionem illam, utrum quemamodum dominus directus potest retinere jure praelationis, rem emphyteutam venditam pro eodem pretio, ita & emphyteuta possit se redimere soluto eodem pretio, quando dominus directus vendit suum dominium directum alteri: † Nam pro emphyteuta tenuit Boët. *decis. 107. n. 1.* ubi post Speculatorem dicit, quod emphyteuta præfertur cæteris emptoribus, cum dominus vendit proprietatem, quam tamen vendere potest cui vult, nisi adesset consuetudo in contrarium. Cavalcan. in *tract. de usufruct. num. 173. in fine, versic. & confirmatur. Cancr. lib. 1. variar. resol. cap. 11. num. 51.*

- 2 *Sed tamen attentâ juris communis dispositione, veritas est in contrarium, nempe non posse emphyteutam præferri emptori domini directi; sed omnino teneri illum recognoscere, & jura dominicalia illi præstare, ut notat Iac. in l. 3. §. cum dubitatur. num. 17. & 18. Cod. de iur. emphyt. Surd. consil. 208. num. 6.*

Vincen. de Franc. *decis. 17. num. 7. & 8.* ubi ita iudicatum testatur. Mastril. de *Magistr. lib. 3. in allegat. infer. c. 10. n. 50.* Franc. de Pont. in *tract. de potest. Pro. rge. tit. de divers. promiss. cap. 10. n. 9.* Claper. *caus. 69. quest. 2.*

Nec rationes pro contraria opinione allatæ sustineti possunt: Quod enim dicitur æqualitatem esse servandam inter Dominum, & emphyteutam, non est verum, quia illi non sunt æquales in emphyteusi; cum Dominus directus habeat superioritatem quandam erga emphyteutam ratione domini directi: & longè dispar est ratio inter utrumque: nam Dominus directus est fundatus in iure, nempe in l. final. Cod. de iur. emphyt. At verò emphyteuta nullam pro se habet legem, quæ ipsi ius praelationis tribuat; & sanè incongruum esset quod emphyteuta, qui aliqua ratione subditus est domino directo, ipsum cogere possit ad sibi denunciandum quando vult vendere suum dominium directum: & propterea verius est, emphyteutam teneri recognoscere emptorem domini directi, & jura dominicalia illi præstare: ut fusè probat Surd. *dicto consil. 208.*

Non eadem est ratio subditorum, quando Baro vendit dominium suum alteri, cum illorum interesse non mutare Dominum; præsertim si alienentur in inferiorem, seu hominem inferioris conditionis. Surd. *consil. 323. n. 1. & 2.* Marta *consil. 190. n. 12.* ubi addit n. 27. † quod illo casu possunt se redimere pro eodem pretio: & *consil. 182. n. 2. & 7.* quia Domini inferiores, sæpè vexant subditos, † Quod tamen limitat nisi subditi alienationi consenserint, num. 11. † Item quod possint alienari subditi ratione iurisdictionis etiam sine feudo; quia iurisdiclio est separabilis a feudo, & potest pertinere ad unum, feudum verò ad alium.

Eodem modo possunt inuiti alienari quando alienatio fit cum vniuersitate Castrorum. Puteus *decis. 37. & 38. lib. 1.* Viuius *opin. 637. n. 2.*

His cessantibus, possunt subditi reclamare favore libertatis, præsertim si agatur de Castro limitropho; tunc enim facilius subditi admittuntur ad se redimendum. Menoch. *consil. 426. num. 27.* Cavaignol. ad *consil. Menoch. 32. num. 24.* Larath. *consil. 36. num. 38. & sequentib.* ubi hoc fusè comprobat, ut reducantur Communitates ad pristinam libertatem: qui num. 67. † ostendit ius competere singulis ut singulis. Ioan. Andr. Georg. *allegat. 17. num. 1.* Matthæus ad Guid. Pap. *decis. 560.* Nouar. *quæst. forens. lib. 1. questio. 106. & 120.* Camil. de Med. *consil. 164.* † qui volunt quod si semel Vniuersitas petierit domanium (hoc est se admitti ad redemptionem, ut sit sub immediato Principis dominio) non potest ideo sine assensu Principis penitere. Idem Nouar. *lib. 1. quæst. 19.* Theaur. *decis. 257. n. 6.*

Quamquam & hoc casu plurimi DD. magni nominis in contrariam ierint sententiam; videlicet non posse admitti subditos ad se redimendum pro eodem pretio, quando dominus ipsorum feudum vendidit, & inter cæteros, adversus subditos se redimere volentes, tenuit Mastril. *consil. vnic. inserto post librum 1. decisionum, ubi fusè de materia, & in tract. de Magistr. lib. 3. c. 10. n. 35. & multis sequentib.* Pascal. de *patr. potest. cap. 10. n. 128.* Camil. de Curt. in *divers. iur. feud. fol. 10.* Claper. *caus. 69. q. 3.* & fusè de materia Ioseph. Ramon. *consil. 37.* & apud eum Casanac. *ibid. & consil. 38.*

Ego in hac questione dicere solitus sum, prout dixi Communitatibus Serignani & Camareti, dum peterent se pro eodem pretio admitti ad redemptionem, huius negotij decisionem pendere à voluntate Principis:

Principis: & ideo illi hoc casu esse supplicandum ad sciendum illius intentionem, juxta quam Communitates prosequi, vel non prosequi debent causam dictæ prelationis seu redemptionis. Ideo praxis est, ut Vassalli alienati Principi libellum supplicem porrigant petentes, ut ex ejus persona possint se redimere, soluto emptori pretio, cum pacto quod Princeps teneat illos in suo dominio, & amplius non alienet: quam præctiam docet Maria *dist. conf. 182. num. 36.*

14 Sed ut ad rem redeamus, quoad bona sita in Comitatu Venayssino, adest statutum dicti Comitatus, art. 251. delumptum ex Bulla Sixti summi Pontificis, quo cavetur emphyteutas in Comitatu Venayssino posse retinere feuda per eos possessa, in casum venditionis pro eodem pretio quod per alium offer-

15 Hinc orta fuit alia controversia inter dominum & subditos ratione prelationis per subditos præten- se adversus novum Dominum, qui Castrum, feudum & territorium emerat, in quo reperiebatur quoddam molendinum pertineas quoad dominium directum ad Baronem, quod aliàs fuerat permutatum anno 1577. inter Dominum loci, & Communitatem cum quibusdam prædiis (quod quidem molendinum erat bannale, & sic non poterat à feudo separari in præjudicium Domini superioris dicti feudi, & cujus subfeudatarius, seu Vassallus erat ejusdem feudi possessor; cum enim esset de dependentiis feudi, non poterat, nec debebat invito Domino alienari, aut à feudo cum suo canone separari, † Quia quando res ipsa non affert tantam utilitatem in parte respectu partis, quantum potest affere in toto respectu totius, tunc habetur pro individua, l. si quis aliam, ff. de solut. l. fundus ille, & ibi Gloss. ff. de contrahend. empr. Barr. in l. stipulationes non dividuntur in princ. n. 25. ff. de verb. oblig. & in l. quarta. §. questio, ff. eod. tit. quem alii DD. communiter sequuntur.

17 Prætebat autem Communitas vigore dictæ Bullæ & statuti retinere dictum molendinum jure prelationis, quam tamen ab hujusmodi prætentio- ne censui excludendam, maxime ratione dictæ indi- viduitatis, quod scilicet non posset retinere rem il- lam particularem cum universitate venditam, quæ non afferebat tantam utilitatem respectu partis, quan- tam totalis emptio respectu totius acquisitionis, cum retractus sit individuus. Giurba *decis. 52. n. 5. & 21. versic. sed contrarium.*

18 Interest enim Domini res sub ejus dominio direc- to intra limites feudi existentes non dismembrari, aut alienari, quando ex retentione seu redemptione oritur difformitas, vel diminutio juris universalis. Guido Pap. *decis. 508.* quem sic intelligit Costa in *tract. de rat. q. 109. n. 9.* Giurba. d. *decis. 52. num. 30.* Amed. *quest. laudim. 23. n. 16. & 17.* Tiraquel. *de retract. confang. §. 23. num. 17.* † Nec præter inten- tionem suam cogendus erat emptor in suo territorio pati alios dominos directos, veluti socios in suo direc- to dominio universali, ut per Tiraquel. *dist. num. 17.*

19 Quod si dominus voluisset dictam redemptionem admittere, non debuisset molendinum æstimari quan- tum valet ex se separatum; sed habito respectu ad to- tum pretium venditionis, & facta collatione ad om- nes res venditas, ob quas dictum pretium admodum augetur, ut tradit Cost. *de ration. rata, quest. 100. n. 6.* Giurba. *dicta decis. 52. n. 28.*

Tom. I. Pars II.

CAPVT XCII.

Donationes per patrem filio, aut liberis ex certo matrimonio nascituris non i. sinua- ta, jure Gallico valide sunt, & pactum illud in dicto contractu appositum valet in vim fideicommissi, quod inducitur ex verbis illis à *defaut*, tanquam temporis tractum continentibus. Vno ex substitu- tis propter religionis professionem in Gal- lia existente incapaci, alii verbis tantum conjuncti admittuntur. Bona ab avo do- nata nepotum patri, in ipsius patris legiti- mam utrum impurentur. Substitutus pupillaris succedens ex fideicommissio de- trahit Trebellianicam, sed fructus in eam hoc casu imputat, quanvis esset de libe- ris primi gradus. Filio substitutus pupil- lariter, utrum possit repudiare heredita- tem paternam, & acceptare solam suc- cessionem pupilli.

S V M M A R I V M.

- 1 Donatio causa matrimonii per filium contrahendi cum substitutionibus iure Gallico, etiam sine in- sinuatione, subsistit in vim pacti.
- 2 Pactum successionis in donatione appositum valet pro vocatis in vim fideicommissi, in quo equaliter admittuntur masculi & feminae.
- 3 Pacta matrimonialia in Gallia non indigent insi- nuatione.
- 4 Substitutus vocatus cum clausula à *defaut*, maximè cum aliis verbis, etiam tractum temporis im- portantibus, est fideicommissarius.
- 5 Conjuncti verbis in substitutione admittuntur ad partem alterius conjuncti incapaci.
- 6 Verbis conjuncti, qui & ex quibus dicantur.
- 7 Ad conjunctionem verbaalem necesse est quod vocati sint plures sub eadem oratione, eodemque verbo- rum contextu.
- 8 Inter verbis tantum conjunctos, an sit locus iuri accrescendi, disputari potest in puncto iuris; sed affirmativa sententia, tanquam communiter ap- probata, tenenda est, tam in iudicando, quam consulendo.
- 9 Quando pater donavit filio, nepotes ex eo habent legitimam super huiusmodi bonis donatis; secus est si non filio, sed nepotibus ex eo donatio fa- cta sit.
- 10 Trebellianica detrahi potest de bonis pupilli, ad substitutum pupillarem devolutis, subjacentibus oneri restitutionis.
- 11 Quanvis substitutus pupilli bona capiat ex substi- tutione pupillari; si tamen ipse sit postea gra- vatus de restituendo alteri, restituit per fidei- commissum.
- 12 Substitutus pupillaris filius gravatus de restituendo questia ex pupillari substitutione, detrahit duas quartas.
- 13 Substitutus pupillaris gravatus de restituendo, fructus imputat in Trebellianicam.
- 14 Ampliatur ne procedat, etiamsi substitutus esset de liberis primi gradus.

S

Si